

prima instanță: C. Albu
(Judecătoria Ialoveni)

dosarul nr.2ra-1606/17

instanța de apel: L. Bulgac, L. Popova, G. Dașchevici
(Curtea de Apel Chișinău)

Î N C H E I E R E

27 septembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul: Svetlana Filincova

Judecătorii :

Maria Ghervas, Iurie Bejenaru

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Ion Mîra și Natalia Știrbu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Nataliei Știrbu și Ion Mîra împotriva Consiliul raional Ialoveni, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la recuperarea valorii averii confiscate în urma represiunilor politice și compensarea prejudiciului cauzat ca urmare a deprecierei leului moldovenesc,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 aprilie 2017, prin care a fost respins apelul declarat de către Natalia Știrbu și Ion Mîra, admise apelurile declarate de către Consiliul raional Ialoveni și Ministerul Finanțelor a Republicii Moldova, casată hotărârea Judecătoriei Ialoveni din 28 iulie 2016 și emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție,

c o n s t a t ă:

La data de 31 octombrie 2011, Natalia Știrbu și Ion Mîra s-au adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului raional Ialoveni cu privire la încasarea sumei de 702830 lei ceea ce constituie costul de piață a construcțiilor confiscate în urma represiunilor politice.

În motivarea acțiunii au indicat că la data de 06 iulie 1949, familia acestora, compusă din următorii membri: tatăl, - Mîra Feodor Ion și copiii acestuia - Fevronia, Ilie, Alexandra, Natalia și Ion, a fost supusă represiunilor politice și deportată din satul Ialoveni în regiunea Tiumeni, Federația Rusă, iar toată averea pe care o deținea la acel moment Mîra Feodor a fost confiscată, fapt confirmat prin certificatul eliberat de Arhiva Națională. Averea confiscată a fost constituită din două case de locuit, una veche, iar alta, - nouă, ambele construite din piatră but și acoperite cu șindilă, sărai și beci. Lungimea casei vechi a fost de 13m, lățimea de 5m. Casa veche avea 3 camere, 4 ferestre și 4 uși, înălțimea casei vechi era de 3 m. Lungimea casei noi a fost de 11 m, lățimea de 9 m, înălțimea de 4 m, casa avea 5 camere, 7 ferestre și 5 uși. Saraiul din piatră but era de 12 m lungime, 4 m lățime și

3 m înălțime. Beciul era construit din cotileț și avea mărimea de 6 m x 4 m, care s-a păstrat pînă în prezent, fapt confirmat de martorii Spînu G. și Toma Ecaterina, deoarece casa reclamanților a fost transmisă în folosință altor persoane, iar în anii 60 ai secolului trecut a fost demolată și în locul ei a fost construită o altă casă de locuit, cu adresa poștală or. Ialoveni, str. I.Creangă nr. 3.

Menționează reclamanții că, conform certificatului de reabilitare din 27 aprilie 2011, eliberat de Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, familia acestora a fost reabilitată în temeiul art. 12 al Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, care prevede că, în cazul în care bunurile nu s-au păstrat, se recuperează valoarea lor în formă de compensație bănească sau de valori materiale, luîndu-se ca bază prețurile de piață în vigoare la data examinării cererii.

Invocă Natalia Știrbu și Ion Mîra că, potrivit raportului de evaluare a averii confiscate din 01 iunie 2011, valoarea de piață a bunurilor imobile confiscate, la situația din 01 iunie 2011, constituie 702 830 lei. Prin răspunsul Consiliului raional Ialoveni din 25 octombrie 2011, cererea reclamanților privind restituirea valorii averii confiscate a fost respinsă din motiv că, în baza procesului verbal nr. 8 din 05 august 1993 al Consiliului raional Ialoveni, lui Mîra Feodor Ion i-a fost alocată din buget suma de 200 000 ruble pentru recuperarea bunurilor confiscate.

Menționează reclamanții, că, nu sînt de acord cu decizia Consiliului raional Ialoveni, deoarece tatăl acestora,- Mîra Fiodor a decedat la data de 21 februarie 1968 și nicidecum nu putea primi suma indicată în anul 1993. Mai mult, conform art.12 din Legea nr.1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice se restituie bunurile confiscate cetățenilor supuși represiunilor politice și ulterior reabilitate. Conform art.5/1, 5/2 din Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, faptul represiunilor este confirmat prin eliberarea certificatului respectiv. Astfel de certificat a fost eliberat doar la data de 27 aprilie 2011, astfel nu a existat nici un temei de a plăti defunctului Mîra Fiodor în anul 1993 careva sume pentru averea confiscată. Mai mult, compensația de 200 000 ruble (200 lei) nu este echivalentă prețului de piață a bunurilor la data examinării cererii, așa cum prevede art.12 din Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

Subliniază reclamanții că, conform Hotărârii Curții Constituționale nr.41 din 20 iulie 1999, dispozițiile cuprinse în punctele 2 și 3 din Hotărîrea Guvernului nr. 338 din 26 mai cu privire la restituirea averii, recuperarea valorii ei și achitarea compensațiilor persoanelor supuse represiunilor politice, conform căroră a fost stabilit plafonul la acoperirea prejudiciilor cauzate în urma represiunilor politice în mărime de 200 lei, au fost declarate neconstituționale, iar conform raportului de evaluare a averii confiscate din 01 iunie 2011, efectuat de Centrul Expertize Independente, valoarea de piață a averii confiscate la data de 01 iunie 2011 constituie suma de 702 830 lei, care urmează a fi încasați în beneficiul reclamanților, ca moștenitori legali (conform certificatelor de moștenitor).

Prin hotărîrea Judecătorei Ialoveni din 05 aprilie 2012, acțiunea înaintată de Natalia Știrbu și Ion Mîra a fost admisă integral.

Nefiind de acord cu hotărîrea instanței de fond, Consiliul raional Ialoveni a contestat-o cu apel. Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2012

a fost dispusă efectuarea expertizei cu privire la evaluarea averii confiscate în scopul determinării valorii de piață a averii.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 12 septembrie 2013 a fost respins apelul declarat de Consiliul raional Ialoveni și menținută hotărârea Judecătoriei Ialoveni din 05 aprilie 2012, iar prin decizia Curții Supreme de Justiție din 29 ianuarie 2014 recursul declarat de Consiliul raional Ialoveni a fost admis, casată decizia Curții de Apel Chișinău din 12 septembrie 2013, cu restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 03 aprilie 2014 a fost dispusă efectuarea expertizei pentru evaluarea bunurilor confiscate, raportul de evaluare a proprietății imobiliare fiind efectuat la data de 14 iulie 2014.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 13 noiembrie 2014, a fost admis apelul-declarat de Consiliul raional Ialoveni, casată hotărârea Judecătoriei Ialoveni din 05 aprilie 2012, cu trimiterea cauzei la rejudecare.

Prin încheierea Judecătoriei Ialoveni din 06 februarie 2015 a fost atras în proces, în calitate de intervenient accesoriu, Ministerul Finanțelor.

Pe parcursul examinării cauzei reclamanții Natalia Știrbu și Ion Mîra au majorat cuantumul pretențiilor, solicitând și indexarea sumelor pretinse, în total au solicitat încasarea sumei de 1 084 780, 11 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Ialoveni din 28 iulie 2016 acțiunea depusă de Natalia Știrbu și Ion Mîra a fost admisă parțial, fiind încasat în beneficiul Nataliei Știrbu și Ion Mîra de la Consiliul raional Ialoveni suma de 824 301 lei, ce constituie valoarea averii confiscate, plata compensației fiind eşalonată pe o perioadă de 5 ani. Pretenția privind încasarea sumei de 260 479,10 lei cu titlu de compensație în urma deprecierei leului moldovenesc a fost respinsă ca neîntemeiată.

Împotriva hotărârii instanței de fond, în partea respingerii pretențiilor, la data de 19 august 2016 au depus apel Natalia Știrbu și Ion Mîra, solicitând casarea hotărârii instanței de fond în partea respectivă și emiterea în această parte a unei noi hotărâri de admitere a acțiunii integrale.

La data de 01 septembrie 2016, au depus apel Consiliul raional Ialoveni și Ministerul Finanțelor al RM, solicitând casarea hotărârii instanței de fond în partea admiterii acțiunii și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii ca fiind nefondată și tardivă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20 aprilie 2017 a fost respins apelul declarat de către Natalia Știrbu și Ion Mîra, admise apelurile declarate de către Consiliul raional Ialoveni și Ministerul Finanțelor, casată hotărârea primei instanțe și emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție.

Pentru a decide astfel instanța de apel a stabilit că în anul 1989, prin decizia comisiei de reabilitare din cadrul Conciliului raional (fostul Comitet executiv) Ialoveni (f.d.62-63 vol.I), a fost evaluat prejudiciul care urma a restituit familiei lui Mîra Feodor Ion ca urmare a represiunilor politice, iar prin decizia Comitetului executiv Ialoveni din 28.05.1990, nr.6/5, a fost aprobat actul din 18.05.1990 al Comisiei pentru determinarea costului și întoarcerii averii sau compensarea costului și recompensarea cetățenilor, prin care s-a dispus acordarea din bugetul

Ialoveni familiei Mîra Fiodor Ion a costului averii confiscate de 7000 ruble (f.d.64 verso vol.I). Prin decizia aceluiași consiliu raional Ialoveni din 21.07.1993 , nr.7/9, s-a dispus acordarea din buget a sumei de 200 mii ruble familiei Mîra Fiodor Ion, iar prin procesul-verbal nr.8 din 05.08.1993, Consiliul raional Ialoveni a aprobat actul Comisiei pentru stabilirea volumului de bunuri ce urmează a fi restituite sau determinarea costului lor, astfel dipunînd-se compensarea lui Mîra Ion a costului averii confiscate în sumă de 200 mii ruble (f.d.66-67 vol.I).

Instanța de apel a reținut, că lipsesc careva probe care ar confirma faptul că sumele dispuse spre achitare familiei lui Mîra Ion prin deciziile menționate supra au fost recepționate de membrii familiei destinatarului, or, Mîra Ion era deja decedat la acel moment, iar potrivit practicii stabilite, sumele oferite de Consiliile raionale persoanelor reabilitate au fost recepționate de moștenitorii acestora. Anume pe lipsa înscrisurilor în acest sens sunt bazate pretențiile reclamanților în speța dată, însă instanța de apel a menționat că de la momentul alocării sumelor compensatorii familiei lui Mîra Feodor și pînă la adresarea reclamanților în instanța de judecată cu acțiunea în cauză, au trecut mai mult de 18 ani, iar, potrivit informației prezentate de Banca de economii, prin intermediul căreia au fost achitate sumele alocate, cît și informației prezentate de Serviciul de Stat de, Arhivă(f.d. 68-69 vol.I), termenul de păstrare a unor astfel de documente este de 5 ani.

Colegiul consideră că, faptul adresării ulterioare a reclamanților cu cerere privind eliberarea certificatului de reabilitare a membrilor familiei Mîra Feodor, certificat care le-a fost eliberat la data de 27.04.2011, nu presupune că aceștia nu au cunoscut despre reabilitarea lui Mîra Feodor Ion încă în anul 1989, cît și despre faptul alocării de la buget a compensațiilor pentru averea confiscată.

În acest sens instanța de apel a aplicat prevederile art. II din Legea nr. 186-XVI din 29 iunie 2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 1225 din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, care prevede expres că persoanele supuse represiunilor politice ulterior reabilitate care au fost despăgubite pînă la intrarea în vigoare a Legii nr. 186-XVI din 29 iunie 2006, nu cad sub incidența acestei legi și prin urmare reclamanții-apelanți nu sunt în drept să ceară din nou achitarea compensației pentru averea confiscată.

Totodată instanța de apel aplicînd prevederile art.12¹ alin.(3), alin.(4) și alin.(5) din Legea nr.1225 din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, care prevede că cererea de restituire a bunurilor confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesie ori de recuperare a valorii acestora se înaintează în decurs de 3 ani de la data înștiințării persoanei supuse represiunilor despre reabilitarea acesteia și se examinează în termen de pînă la 6 luni din ziua depunerii. Comisia identifică bunurile ce urmează a fi restituite și determină valoarea acestora în baza documentelor ce atestă confiscarea, naționalizarea bunurilor sau scoaterea lor în orice alt mod din posesie, documente eliberate de arhive și de alte instituții abilitate, ori în baza altor probe legale. Decizia comisiei privind restituirea bunurilor, recuperarea valorii acestora sau achitarea compensațiilor poate fi contestată în instanța judecătorească.

Astfel la caz, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău a stabilit că reclamanții cer încasarea valorii bunurilor confiscate ca

urmare a represiunilor politice, invocând cu nu sunt de acord cu refuzul Consiliului raional Ialoveni de a acorda reclamanților sumele pretinse, însă nu contestă legalitatea deciziilor de alocare a compensațiilor familiei lui Mîra Feodor Ion, cererea de chemare în judecată este depusă peste un termen de circa 20 de ani de la reabilitarea lui Mîra Feodor, termen în care reclamanții s-au aflat în țară, termen care exclude indubitabil faptul, că reclamanții nu au cunoscut despre reabilitarea tatălui, astfel reclamanții avînd posibilitate de a se adresa în termen și în modul stabilit de lege cu cerere privind revendicarea valorii averii confiscate ca urmare a represiunilor politice.

Din aceste considerente instanța de apel a considerat că acțiunea este depusă cu omiterea termenului de prescripție, iar faptul că reclamanții Natalia Știrbu și Ion Mîra au dobândit certificatul de reabilitare la 27 aprilie 2011, nu justifică omiterea termenului de adresare în instanța de judecată, ori, termenul de 3 ani prevăzut de lege a început a curge nu de la data eliberării certificatului de reabilitare, dar de la data la care aceștia au cunoscut despre reabilitarea lui Feodor Mîra, dată după care, în anii 1989-1993, Consiliul Ialoveni a alocat compensații tuturor persoanelor reabilitate, inclusiv și familiei lui Feodor Mîra.

La data de 05 iulie 2017, Ion Mîra și Natalia Știrbu au declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe.

Recurenții, Ion Mîra și Natalia Știrbu în motivarea recursului a indicat că instanțele judecătorești nu au aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

Instanța de apel la adoptarea deciziei nu a aplicat prevederile Legii cu privire la notariat și cartea a patra- Dreptul succesoral din Codul civil, fapt care a dus la adoptarea hotărârii greșite.

La fel, consideră că decizia instanței de apel este bazată pe interpretarea eronată a legii și anume a prevederilor art. 12/1 din Legea cu privire la reabilitarea victimelor represiunilor politice, nu a aplicat prevederile Hotărîrii Curții Constituționale nr. 16 din 12 iunie 2007 și a Recomandărilor CSJ „Cu privire la restituirea averii valorii confiscate victimelor supuse represiunilor politice și a legislației cu privire la succesiune, a apreciat arbitrar probele administrate în cauză și din aceste considerente a ajuns la concluzia emiterii greșite privind omiterea termenului de prescripție la depunerea cererii de chemare în judecată.

La data de 27 iulie 2017, în conformitate art. 439 alin. (2) Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Consiliului raional Ialoveni și Ministerului Finanțelor cererea de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței timp de o lună de la data primirii scrisorii. Corespunzător, în cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (f. d. 170).

În conformitate cu art.434 alin.(1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei redactate.

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost emisă la 20 aprilie 2017. Conform materialelor pricinii, copia deciziei a fost expediată în adresa părților, inclusiv și a recurenților la data de 10 mai 2017, însă careva date despre recepționarea deciziei

instanței de apel lipsesc, astfel recursul declarat la 05 iulie 2017 se consideră a fi depus în termen.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele pricinii civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) prevede că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Ion Mîra și Natalia Știrbu nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, analizând actele cauzei completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ constată că, argumentele recurentului se limitează la situația de apreciere de către instanțele ierarhic inferioare a circumstanțelor de fapt a cauzei, iar argumentele invocate în recursul declarat de către Ion Mîra și Natalia Știrbu, în esența lor, sunt similare argumentelor invocate în instanța de apel și sunt expuse asupra circumstanțelor de fapt și nu de drept.

Argumentul invocat în recurs precum că, decizia instanței de apel este emisă cu aplicarea eronată a normelor de drept material nu poate fi reținut, deoarece în speță, instanța de apel a stabilit just circumstanțele pricinii, precum și a aplicat elocvent normele juridice, ce guvernează raportul juridic litigios.

În consecință, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că

nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

Astfel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Ion Mîra și Natalia Știrbu ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 269-270, 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Ion Mîra și Natalia Știrbu se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Maria Ghervas

Iurie Bejenaru